

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— „

Pe 3 luni . . . 7.— „

Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și

străinătate:

Pe un an . 40.— franci.

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 1/a

—

INSERTIUNILE

se primesc la admini-
strație.Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Probleme bisericesti

II.

Dar chestiunea nu se isprăvește aici. Fiindcă dezbaterile ei în ziaristică a scos la iveală numeroase lacune din Statutul organic, făcându-se propuneri nu pentru modificarea, ci pentru *complectarea* acestei legi fundamentale, merită să fixăm câteva reflexiuni și din acest punct de vedere.

Principiul *evoluziei* este un adevăr preconizat de însaș sfânta Scriptură. Este firesc ca el să stea și la temelie bisericii. Cum va progresa o biserică pe care o ținem anchilozată în paragrafii unei legi vechi și neschimbate?

Tendința legislatorului Șaguna de-a promova, cu ajutorul instituțiilor cuprinse în Statutul organic, *scopurile cele sfinte religioase*, nu se va putea realiza în măsură mulțumitoare ținându-ne orbis de litera paragrafilor, ci căutând să pătrundem în rostul adânc și profetic al nobilelor porniri și gânduri, de care a fost frământată mintea luminată și neodihnită a mitropolitului Șaguna. În cursul discuțiilor publicistice s'a dovedit din multe părți că în Statutul organic sunt astfel de lacune isvorite din evoluția firească a instituțiilor și trebuințelor noastre bisericesti și culturale, cari trebuie să îndemne conducerea bisericască a se gândi stăruitor la nivelarea lor. Dar unii dintre bărbații noștri cuprinși de-un exagerat simț de teamă nu admit astfel de preocupări pe motiv, că introducând modificări în Statutul organic s'ar putea da guvernului prilej de amestec în afacerile noastre interne și ceea ce este mai primejdios de

violare a autonomiei noastre bisericesti. Nimic nu ni-se pare mai greșit, decât această argumentare.

Să lămurim teza. Statutul organic cuprinde numai *cadrele largi* ale organizației și autonomiei noastre bisericesti. Experiențele celor 50 de ani au dovedit că aceste cadre fundamentale sunt bine trase, și nici unui om cu simț de răspundere nu i-a trecut vre-odată prin minte gustul ori dorința, de a *schimba* aceste pietre unghiulare ale autonomiei noastre, fără a nu-și da seama că o astfel de încercare ar însemna un act de sinucidere egal cu prăbușirea și moartea bisericii. Ceea ce dorește orice fiu luminat și iubitor de progres al bisericii, este exclusiv *complectarea* Statutului organic. Cine pătrunde în valoarea noțiunilor, înțelege, că această dorință are temelie nu numai în legiferarea bisericască ci și în tendința mitropolitului Șaguna de-a da instituțiilor create de dânsul o statornică îndrumare spre dezvoltare neconținută care să corespundă trebuințelor sufletești ale credincioșilor din ori ce timp. Prin urmare e necesar să subliniem această distincție: *a complectarea nu înseamnă a modifica ori desființa, ci a întregi păstrând în întregime ceea ce există.* Privită chestiunea din acest punct de vedere, credem cu toată tăria sufletului nostru, că orice lucrare legislativă săvârșită pentru *complectarea* Statutului organic nu poate fi considerată de nimenea ca un atentat în contra autonomiei noastre, ci o nobilă activitate menită să *desăvârșească* grandioasa operă a nemuritorului Șaguna. Oricine-și va lua osteneala să răsfoiască protocoalele congresuale și sinodale dela 1868 încoace, se va putea convinge fără putință de in-

doială, că în cursul vremii, s'au votat numeroase statute și regulamente, cari nu sunt altceva decât *complectări* ale dispozițiilor generale din Statutul organic.

Dacă ținem, ca biserica noastră să aibă atribuțiile unei instituțiuni progresiste și să nu rămână vecinic staționară, avem datoria de-a studia permanent necesitățile și schimbările mari pe cari le aduce cu sine curentul impetuos al civilizației și dezvoltării omenesti, căutând să asigurăm în cadrul nouilor prefaceri și pe seama bisericii, condițiile unei evoluții sănătoase spre „scopurile cele sfinte religioase”. Această îndatorire obligă în primul rând congresul național-bisericesc, reprezentanța supremă a întregii provincii mitropolitane. Uriașul războiu de astăzi a scos la suprafață o mare problemă de ordin constituțional: reorganizarea corporațiilor bisericesti în timpuri anormale. Această chestiune se ține de competența congresului, care ar fi trebuit convocat în sesiune extraordinară spre a lua măsurile ce le impuneau împrejurările grele și interesele generale ale bisericii. Lucrul acesta nu s'a făcut, ci consistorul mitropolitan s'a mulțumit să decreteze, că nu se fac alegeri nouă, ci rămân în vigoare mandatele deputaților din periodul expirat. Această hotărâre este ce-i drept plină de înțelepciune și ea ar fi trebuit să se ia și din partea eparhiilor. Dar nu înțelegem din ce motive nu se convoacă congresul național-bisericesc în sesiune ordinară pe ziua de 1/14 Octomvrie, câtă vreme guvernul s'a declarat, că nu pune piedeci în calea întru-nirii acestor corporațiuni legală, iar căile ferate ungare încă sunt dispuse să transporteze

Fecioară Maria!

Reverse-și prisosul de ape-acum norii.
Năprasnic să-și sfarme-a sale zăgazuri
Urgia-și pornească puterea naturii,
Și vie-ne viitor, viască talazuri,

Pornească-se vântul, troznească catargul,
Furtuna să bubue, trăsnete cadă
Adâncuri pornească să urce nebune
Și-al valului creștet măsura să-și piardă,

Speranța mea tu ești, mărită și sfântă
Fecioară curată, duioasa mea mamă,
Lumina ta dulce revarsă-mi-o 'n suflet,
Primește-mă; rogu-te, în paza ta ia-mă!

Mircea Dornic.

„Transformarea sufletească”.

III.

Scuzați, domnilor, dar eu n'o să povestesc nimănui despre războiu — zise sublocotenentul cu brațul stâng bandajat, cu fața palidă de copil, cu fruntea largă, sub a cărei boltitură luceau doi ochi albaștri, având expresia mahnirei. Erau mai mulți în casinoul din provincie, unde apăruse după un lung interval sublocote-

mentul. Fusese mai multe luni pe câmpul de războiu, de unde, cu rana lui gravă la brațul stâng, fu transportat într'un spital din Austria. Acolo primise după o vreme un concediu de câteva săptămâni, ca reconvalescent. Ajuns acasă, în cercul alor săi, apără într'o bună zi în casinoul din loc. Nimic mai firesc, că prietenii și cunoscuții îl ispitiră numaidecât cu felurite întrebări.

Să mă iertați, domnilor — se împotrivi sublocotenentul, pe un ton enervat — eu nu am de gând să destăinuesc nimic despre viața și rostul meu de pe câmpul de războiu. Abia reîntors mi s'au pus câteva întrebări, cari m'au surprins și m-au jignit. O damă mă întrebă: „Spune, domnule sublocotenent, ai fost vre-odată în foc mai mare? Noi așa știm, că ofițerii sunt mai îndărăți”. Dama m'a făcut perplex, era cât p' aici să devin dur, dar îmi tresări în minte, că purtam pe bluză decorația de războiu, ceea ce face de prisos orice răspuns mai energic. Auzisem apoi desbătându-se — din partea unor oameni, cari nu-i privește — că Y. abia fusese câteva săptămâni pe câmpul de războiu și iată-l reîntors teafăr și grăsun, cum a plecat.

Apoi, că cutare a trebuit să intre la serviciu militar, fiind denunțat printr'o scrisoare anonimă. Nenumărate cazuri la fel, auzite, mă făcuseră să fiu tăcut, să mă trag la o parte în lumea asta străină pentru mine și să mă doresc

în cercul camarazilor, cu cari împreună am luptat și suferit. Să mă credeți, domnilor, atmosfera sufletească pe câmpul de războiu e alta cu desăvârșire, ca cea de aici — acasă. Să nu credeți, că voiesc să trezesc aparențe, că noi, cei reîntorși de pe câmpul de luptă ne-am fi transformat în niște ființe exotice, greu de pătruns. Nu, dar judecăm și simțim altcum decât d-voastră. Smulși din împrejurările de viață a vieții pacinice, siliți a lua rămas bun dela tot ce ne părea scump, de a renunța la toate, ce credeam, că sunt neapărat de lipsă pentru traiul omenesc, furăm aruncați — ca o mică fărîmătură într'un conglomerat imens — în ploaia de gloanțe și granate ucigătoare, în gropi subpământene, în neajunsuri, foame, nesomn și continuu pericol.

Soartea asta ne-a silit să facem un aspru rechizitoriu eului nostru sufletească, să prăbușim cuiburile întunecoase ale sufletului nostru, ca apoi când ajungem în iadul pământean, ce este războiul, să putem fi curați la suflet și tari la voință. Ne-a făcut să dăm seama de tot ce a fost și ce ne poate ajunge. Infrățiți cu gândul morții, ni s'a părut un deosebit dar dela Dumnezeu, fiecare îmbucătură, fiecare zi nouă adăugată zilelor trăite. Străini fiind, dar avizați unul la altul în mijlocul năpraznicelor torente, am descoperit unul în altul diamantul lucitor al bunătății, al milei, al sentimentelor sincere, ade-

pe domni deputați la Sibiu în vagon de clasa I-ă.

În nici un caz nu putem admite, că acest congres costisitor n'ar avea probleme atât de importante, cari să reclame întrunirea lui în centrul mitropoliei, câtă vreme este știut, că biserica noastră nici pe departe nu este atât de desăvârșită încât să nu se mai găsească chestiuni deschise. Dimpotrivă trebuie s'o spunem categoric, că la noi totul mai e încă de făcut. Și mai ales era necesar să se întrunească congresul, pentru a comemora semi-centenarul reînviințării mitropoliei, dată de însemnătate epocală în istoria bisericii românești ortodoxe. Aniversarea aceasta ar fi fost un prilej potrivit de-a examina viața noastră bisericească din cei 50 de ani, de-a releva progresele făcute dar cu deosebire de-a fixa scăderile și lipsurile, cari împiedecă în împrejurări schimbate, dezvoltarea unitară și mai accelerată a instituțiilor create de arhiereul Andrei Șaguna. Astfel în atribuțiile de frunte ale acestui congres comemorativ ar fi intrat ca o problemă foarte importantă și studiul lacunelor din Statutul organic, a cărui *complectare* cu dispoziții isvorite din experiențele unei vieți constituționale de 50 de ani precum și din necesitățile nouă și variate ale vremurilor de azi, ar constitui nu numai cea mai frumoasă comemorare a restaurării vechi noastre mitropolii, dar și un act de adevărat și necesar progres bisericesc pe drumul larg dar înțelenit, croit de mitropolitul Andrei Șaguna.

Iată, pe lângă alte însemnate chestiuni, scopul imediat care reclama convocarea congresului național în sesiune ordinară. O biserică luptătoare, o biserică conștientă de chemarea sa superioară, chiar în împrejurările cele mai tulburi trebuie să-și pună în lucrare toată puterea *creatoare*, spre a nu fi cutoptă de valurile agitate și primejdoase ale epocii prin care se strecoară, ci prin atitudinea sa de neodihnită activitate, să lase mai purificată și mai desăvârșită.

Și la noi purificare și desăvârșire sunt două noțiuni, asupra cărora pot să meditez încă multă vreme congresele naționale-bisericești. Așa ne gândim în ziua de 1/14 Octomvrie a anului 1915, care va forma o mare și regretabilă lacună în viața constituțională și sufletească a mitropoliei românești ortodoxe din Ardeal și Țara ungurească.

vărate, ce fusese învăluit în timp de pace în scrumul conveniunii și al legilor sociale moderne. Războiul a făcut minuni în sufletele omenesti. Viața noastră din tranșee ne-a făcut să înțelegem, că omul nicicând să nu fie încrezut în bunurile sale lumesti, să nu se lase răpit de puterea intelectului său, și că omul nicicând nu se va desbrăca de însușirile primordiale atavistice ale ființei sale. Nici o cultură și nici o religie nu va putea elimina din firea omenască bestialitatea, ecrescențele trupului și a sângelui. Războiul a scos la suprafață invidia, egoismul, ura și șarlatanismul acasă, iar acolo în tranșee instinctele animalice, forța brută și sentimentele curate. Toți am trecut sub durata acestui războiu printr'o metamorfoză sufletească, — dar acolo în tranșee trec oamenii printr'o metamorfoză, ce lasă urme adânci.

Așa cred, mă înțelegeți acum, de ce nu am poftă să povestesc. Lumea întreabă de luptele din războiu, de grozavii și scene eroice — și eu nu aș ști povesti decât despre ceace s'a petrecut în mine..., iar cele sulești nu interesează acum.

Dar să trecem la altceva. Cine are voie la o parte de biliard, așa de mult nu m'am folosit de acest instrument de distracție, de-mi pare ciudat.

Și conversația trecu la alte chestii.

Cerdac.

Situația se complică în Balcani.

Ofensiva austro-germană contra Serbiei. — Evenimentele din Grecia. — Quadrupla înțelegere și Bulgaria.

Ziarul „Steagul” din București, organ al partidului conservator publică articolul de mai jos în numărul său dca 26 Sept. v. (8 Oct. n.):

In ultimele 24 de ore evenimentele s'au precipitat în Balcani, evenimente nouă și foarte semnate s'au produs. Telegramul ne-a adus ieri trei știri de cea mai mare însemnătate: 1. Miniștrii Quadruplei au părăsit Sofia; 2. D. Venizelos, care se bucura de o mare majoritate în Cameră, a demisionat; 3. Austro-Germanii au început ofensiva efectivă împotriva Serbiei.

Cum să ne explicăm această coincidență în timp?

Este posibil ca atât atitudinea regelui Greciei care a determinat demisiunea dlui Venizelos cât și începerea ofensivei austro-germane prin ocuparea insulei Ada-Kaleh și violenta bombardare a pozițiilor sârbești să fie fapte demonstrative și vremelnice destinate a răspunde acțiunii Quadruplei aliate, după cum s'ar putea să fie și începutul unei acțiuni politico-militare cu urmări constante.

Neapărat că ultimatul adresat Bulgariei de către puterile împărătești înțelegeri și perspectiva ca Bulgaria să fie atacată din patru părți fără ca Austro-Germanii să facă nici un gest spre a le veni în ajutor, a putut provoca la Sofia și în tot regatul bulgar un sentiment de desamăgire.

E foarte posibil ca partidul rusofil și toți aceia cari nu împărtășesc politica tarului Ferdinand și a cabinetului Radoslavoff, să fi început o agitațiune temeinică împotriva politicii filogermane și este foarte cu putință ca Bulgarii văzând izolarea lor, să se clatine în hotărîrea de a merge cu armele împotriva Serbiei, Greciei etc. Și este foarte firesc ca Austro-Germanii, spre a întări situația tarului Ferdinand și a guvernului său, să fi intervenit pe de-o parte la Atena pentru a provoca o lovitură politică care să împiedece măcar pentru câteva săptămâni, alipirea Greciei la politica împărătești înțelegeri, iar pe de altă parte să fi pus la cale o puternică demonstrație militară la granițele Serbiei, lăsând să se creadă în Bulgaria că adevărata mare ofensivă a început.

Și se mai poate ca, într'adevăr, față de primejdia ca Bulgaria să fie atacată de către Sârbi, Greci și Ruși, și celelalte trei puteri ale înțelegerii, Austro-Germanii să fi început marea ofensivă spre a sbura în ajutorul Bulgariei. Acum vremea tergiversărilor a trecut.

În urma plecării reprezentanților împărătești înțelegeri din Sofia, în urma termenilor foarte hotărâți și energici din ultimatul rusesc, care amenință Bulgaria cu represalii imediate, este firesc ca puterile înțelegerii să procedă imediat cu mijloace militare. Atât prestigiul acestui bloc de puteri cât și interesul lor militar în peninsula balcanică reclamă o intervențiune energică, efectivă și de toată urgența.

Față de această necesitate ineluctabilă a înțelegerii, iată că și puterile centrale au acum îndatorirea de a proceda repede, cât mai repede pentru ca să ajungă în Bulgaria. Va fi, dar, o cursă de întrecere a celor două grupări, uriașe, care să ajungă mai repede în Bulgaria, deci la Constantinopol pe calea uscatului.

În fața Austro-Germanilor se ridică acum bariera sârbească însărcinată nu să învingă, dar să întârzie cât mai mult înaintarea puterilor centrale atât timp cât va trebui soldaților înțelegerii ca să pătrundă în Bulgaria.

În fața acestor soldați stă Bulgaria urșită ca să se împotrivescă debarcării Rușilor și pătrunderii Anglo-Franco-Italianilor până ce Austro-Germanii vor sparge frontul sârbesc sau se vor putea strecoara pe Dunăre.

Dacă d. Venizelos cade acum dela cârmă, Grecia, prin refuzul de a deschide drumul armatelor anglo-franceze pe teritoriul ei, va întârzia, măcar pentru două-trei săptămâni, înaintarea acestora, oricare ar fi după aceea rostul evenimentelor în regat.

Mai mult decât oricând trebuie să avem ochii pironiți asupra desfășurării evenimentelor din vecinătatea noastră. Căci acum începe să

se joace partida supremă care va atinge foarte de aproape interesele cele mai vitale ale României.

În fața grozavei probleme ce ni se pune, cu toții la un loc avem nevoie de multă cumințenie, de mult patriotism și de multă hotărîre energică, spre a putea pricepe situația și spre a putea înălța țara și neamul la ceasul hotărîtor.

O dorință.

— Din arhidieceza Blajului. —

Au trecut abia câteva zile, de când ni-a părăsit neuitatul și marele preot Ioan M. Moldovanu, canonic și prepozit al Capitlului Bobian din Blaj și deja din ce în ce mai mult se resimte golul rămas în urma încetării sale din viață.

Curcile noastre bisericești din centru, preoțimea din afară asemeni și publicul nostru discută, fac combinații și se întrebă asupra persoanei viitorului canonic?

Foaia noastră bisericească „Unirea” Nr. 95—1915 în primul articol intitulat „Beneficiile mari”, se ocupă mai pe larg cu această chestiune și cearcă să dea chiar un răspuns la întrebarea ce instinctiv și-o pune orice fiu al bisericii noastre: *Cine va fi?*

Din parte-ne aprobăm întru toate vederile exprimate în acel articol și recunoaștem și noi, că azi — mulțumită Domnului — între membrii bisericii noastre avem mulți oameni luminați, cari prin cultura superioară ce și-au câștigat-o prin studiu și diligență, au titlu de a fi puși în frunte, la conducere!

Credem și aceea, că actualii membri ai Veneratului Capitlu Bobian în frunte cu bunul nostru mitropolit, cu ocaziunea alegerii noului canonic, ca totdeauna așa și în cazul acesta vor ținea seamă numai și numai de situația și lipsele de acum ale capitlului mitropolitan.

Se știe doar, că averea de câteva mii de jugăre catastrale pusă de generoșii fondatori ai arhidiecezei noastre sub îngrijirea și administrația Capitlului mitropolitan, s'a mai sporit cu o mie de jugăre donate de mecenatele Ioan M. Moldovan spre scopuri culturale și de binefacere.

Ca aceste averi să poată corespunde intențiunii pilor fondatori, trebuie să fie așa fel administrate, încât să aducă rezultatele binecuvântate cele mai mari posibile, căci dela înflorirea lor atârnă și bunăstarea și înflorirea instituțiilor nobile pentru cari au fost donate și apoi ele constituie și o mândrie pentru economia arhidiecezei și un exemplu foarte prețios pentru fiii bisericii noastre.

Și când Veneratul Capitlu e responsabil precum înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor de prosperarea acestor bunuri menite de a șterge lacrimi și a ajuta pe cei lipsiți, avem toată nădejdea, că la alegerea noului său membru, se va împodobi cu un om, care atât prin trecutul său cât și prin practica vieții, să poată corespunde acestei lipsei de acum a Veneratului Capitlu mitropolitan.

E bine dacă în înalta corporațiune cel nou ales va aduce cu sine, pe lângă alte calități eminente și o bună dosă de simț practit și înțelegere înaltă a raporturilor noastre locale și naționale.

Un bărbat, care având priceperea neapărat de lipsă, își va îndrepta activitatea mai ales în direcția aceasta, în care prin o conducere înțeleaptă și un control energic va introduce mijloacele cele mai eficace și mai sigure pentru îndrumarea subaltenilor la o muncă mai productoare. Un astfel de bărbat va binemerita de biserică și neam și își va înscrie numele cu litere de aur în inimile acelorora, cari vor avea parte de părinteasca lui îngrijire.

Așa întregit Capitlul mitropolitan, va fi o continuare a muncii defunctului prepozit Ioan M. Moldovanu având și noi — mulțimea — deplină mângâiere și satisfacție, că cel ales va fi „cel ce ar trebui să fie”, dar totodată și „cel dorit de întreg clerul arhidiecezan.”

Domnul Radoslavoff.

Parisienul „Le Temps” dela 5 Oct. n. la loc de frunte sub titlul „Le choix du moment” (Alegerea momentului) face următorul portret prim-ministrului bulgar, dlui Radoslavoff

Un document de patima, violența limbajului pressei franceze din aceste zile:

Puterile împătritei înțelegeri au păstrat relațiile lor diplomatice cu Turcia și n'au intervenit să întrelase mobilizarea și nici să scoată din armată pe ofițerii germani. Ambasadorii, cari au acceptat cu atâta încredere afirmațiile Porței, pe neașteptate fură încunostițați că la 16 Octomvrie Turcia s'a angajat să plece imediat împotriva aliaților după primirea munițiilor promise și la 29 Goeben și Breslau, însoțite de Hamidie au bombardat prin surpriză Odesa, Teodosia capturând o canonică rusească și atacând vaporul francez Portugal. Marele vizir n'a încetat să protesteze dând garanța curăției intențiilor sale. El arunca responsabilitatea pe Germani. Comedia a fost jucată timp de trei luni și drama începu.

Această istorie de deunăzi ni-a fost invocată de comunicatul de Joi al oficiului Foreign care a menționat sosirea la Sofia a ofițerilor germani, veniți, cum s'a făcut la Constantinopol, să ia în mână conducerea armatei. Metoda este același. Domnul Radoslavoff

care a mobilizat și în virtutea angajamentelor formale a pus Bulgaria la dispozițiile Germanilor, continuă să afirme că el nu amenință pe nimeni, și că întreagă această aparență rășboinică n'are altă țintă decât să obție o ordine pașnică. Inșă întâiul ministru al lui Ferdinand nu întârzie să se dedea la explicații subtile care ne aminteste de politeta ironică a vizirului din padișah! In declarațiile făcute ziarelor el începe să fie amenințator și ne avertizează că dând ajutor Sârbilor noi grăbim conflictul, „pentru că noi încurajăm rezistența Serbiei”.

Totul poartă marca Berlinului. Și puterilor cari până aci au neglijat să adreseze la Sofia un ultimatum, cum a fost cazul Constantinopolului, un comunicat declară că Bulgaria va interveni cu armele dacă nu voiesc să înțeleagă că ea în acest moment face ultimele eforturi pentru o înțelegere pașnică! D. Radoslavoff, docil executor al voinței regale, avertizează împătrita înțelegere pentru a i se da fără întârziere Macedonia. Insolenta dela Sofia demonștră încăodată că Bulgaria este una dintre țările a căror menajare prea îndelungată este considerabilă ca o dovadă de slăbiciune.

Turcia, care a reușit să obțină dela noi, pe motiv de salvare, cele 500 milioane în ajunul rășboiului, a practicat aceeași tactică. Ne îngrămădia cu protestații ale buneii sale voinți pentru a prepara mai sigur atacul. D. Radoslavoff ne invită, tot astfel, în luna Maiu ultim, la negociații, în timp ce ascuția pumnalului pentru a ni-l înfige. Guvernul regelui Ferdinand întrebuințează timpul cu febrilitate pentru a-și termina concentrația armatei și să deschidă atacul după plac.

Ultimatumul Bulgariei pe care n'am încetat să-l preconizăm, a surprins această manevră aducând Bulgaria în fața realității. Unii au crezut că acțiunea noastră ar fi o formalitate neglijabilă. Această omisie n'a fost mai puțin exploatată de guvernul din Sofia, fără alt rezultat, de altfel, decât de a permite opiniei publice în Balcani și aiurea să-și facă idee deplină de duplicitatea Bulgarilor și aliaților ei. Trupele noastre vor da răspunsul cuvenit insolentelor bulgare și ca să nu se poată zice cândva că am lăsat adversarului alegerea clipei.

PENTRU „CARTEA DE PAUR ROMÂNEASCĂ”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie
::: săvârșită de eroii noștri. :::

Parastasul de un an la mormântul regelui Carol.

— Corespondență specială. —

București, 10 Octomvrie 1915.

La mitropolia din capitală a fost oficiat un parastas la orele 11 dimineața, în prezența d-lor general Bogdan, general Herăscu, general Marin Niculescu, colonelii Grigorescu, Georgescu, Teodorescu, Schina, Boboc, Vivescu, Mărdărescu, N. Algiu, prim președinte al tribunalului Ilfov, Gh. Corbescu, prefectul poliției capitalei, Cezar Pascu, ajutor de primar, locot.-col. Popescu, colonel Ghiortz, maior Verescu, comandorul Negrescu, P. C. arhimandrit Iuliu Scriban, etc.

După terminarea parastasului, două companii din regimentul 6 infanterie a prezentat armele în semn de doliu.

Drapelul purta un crep negru, tot în semn dedoliu.

La toate bisericile din capitală, s'a oficiat ieri slujba pomenirii pentru odihna sufletului răposatului rege Carol.

Bisericile de rituri străine, de asemenea au oficiat parastasul de un an. Biserica luterană era împodobită cu drapelul românesc și germane îndoliate. La slujbă au participat domni miniștri ai Germaniei și Austro-Ungariei, cu personalul legațiilor respective și un public numeros de credincioși.

La catedrala sf. Iosif, de asemenea au asistat mulți. La sinagoga cea mare Dr.-ul Beck a pronunțat o predică. La capelele greacă și bulgară s'au oficiat de asemenea servicii religioase în prezența membrilor coloniilor respective. Tot astfel și la biserica armenescă.

La toate bisericile slujba religioasă a fost terminată între orele 11 și 11 jum.

Impărțirea ajutoarelor.

La mai multe biserici din capitală, s'au împărțit ieri înainte de amiază, ajutoarele fixate de primărie săracilor înscriși, la palatul regal și la primărie. Ajutoarele au fost împărțite de consilierii comunali asistați de funcționarii serviciului administrativ. Suma împărțită a fost de 50 mil lei, care a format legatul regelui Carol, pentru săracii capitalei.

În toate bisericile din țară, ieri la orele 11 dimineața, s'a oficiat câte un parastas pentru odihna sufletescă a regelui Carol.

La Curtea de Argeș.

Cu o deosebită ceremonie a fost oficiat ieri la Curtea de Argeș un serviciu de parastas pentru un an dela moartea marelui nostru rege Carol I.

Din capitală, în afară de trenul obișnuit de 7.12 dimineața, au fost pregătite încă, un tren special la 7.30 pentru dnii miniștri, înalții demnitari ai statului și reprezentanții pressei și un tren regal care a plecat din Gara de Nord la 7.45. De pe la ora 6 dimineața peronul gării de nord era plin de lume. În afară de invitații pentru trenul special au ținut să aducă salutul lor pios fostului lor suveran un mare număr de bucureșteni, cari au plecat cu trenul de persoane.

Trenul special a sosit în Curtea de Argeș la ora 11, iar după 15 minute trenul regal. Gara și orașul sunt pavoazate cu tricolore cernite.

Orașelul nu mai e cel de până anul trecut; a căpătat un caracter particular de vioiciune; e negresit o mișcare neobișnuită, acum când au sosit atâția vizitatori din București și din țară.

La ora 11 jum. curtea mănăstirei e bine populată. Iau loc în fața intrării dnii miniștri Dr. C. Angelescu, Al. Constantinescu, Em. Porumbaru, V. G. Mortun, I. G. Duca și d. I. I. C. Brătianu președintele consiliului, I. P. S. S. Konon mitropolitul primat, I. P. S. S. Pimen mitropolitul Moldovei, PP. SS. LL. Episcopii, apoi dnii: Teodor Rosetti fost președinte de consiliu, Al. Marghiloman șeful partidului conservator, C. Stere prof. universitar, Take Ionescu, N. Filipescu, Nicolae Iorga, C. I. Istrati, Al. Badareu, Catargi mareșalul curții, general Robescu, C. I. Nano secretar general al ministerului de externe, Emil Petrescu primarul capitalei, Mihail Ferechide președintele camerei, general Coandă, general Gigărtu, general Jugureanu, general Costescu, contra-amiral Eustațiu, general Culcer, col. Brociner, d. G. N. Bagdat primul pre-

ședinte al înaltei curți de casație, gen. Mavrocordat, gen. Iarca, gen. Aslan, general Paraschivescu, med. gen. Călinescu, general Averescu, colonel Portocală, dnii Oscar Chiriacescu, major adjutant G. Manu, dna Esmaralda Manu, lt.-col. Torocanu, general adjutant Presan, G. T. Kirileanu, prof. Dr. Obreja, Dr. M. Minovici, Al. G. Alexandridi secretar general al ministerului de finanțe, Dr. Gerota, Barbu Știrbei, Carasan primul președinte al trib. Argeș, Brânzeu prefectul județului, col. Casimir, D. Hagi-Theodoraky președintele camerei de comerț din capitală, Anghel Saligny, C. Dobrescu ad-torul casei bisericii, Petru Garbovicianu ad-torul casei școalelor, etc.

La ora 11 jum. precis MM. LL. regele și regina părăsesc palatul și se îndreaptă spre mănăstire. Se formează astfel un impunător cortegiu având în frunte pe dnii adjutanți ai curții. Vin apoi MM. LL. regele Ferdinand și regina Maria, în mare ținută de doliu cu marile decorații. AA. LL. RR. principele Carol, principesele Elisabeta, Maria și principele Nicolae și apoi doamnele de onoare.

E adânc impresionant acest cortegiu. Toată lumea e pătrunsă vizibil de un fior, se văd fețe pline de lacrimi.

Clopotele mănăstirei adaogă o notă și mai emoționantă. Ele au sunete ce se armonizează într-o rugăciune maestrosă și profundă.

La intrarea în biserică a MM. LL. sunt salutați de membrii guvernului, de președinții înaltei Curți de Casație, de conturi și de apel, de înalții demnitari și de ofițerii generali.

Onorurile militare au fost date de o companie din reg. Argeș No. 4 sub comanda dlui căp. Scarlatescu, și de cohortele de cercetași din: Sinaia, Huși, Pitești etc.

Serviciul de pomenire este oficiat de I. P. S. S. Konon mitropolitul-primat, asistat de clerul și corul bisericii.

M. S. regele îngenunchiază apoi la mormântul regelui Carol și cu ochii umezi face o scurtă rugăciune. M. S. regina Maria plânge. E un moment emoționant.

Părăsirea bisericii e făcută cu același ceremonial.

Maj. Sa regina Elisabeta n'a asistat la acest serviciu divin. Indurerata văduvă S'a rugat însă la mormântul marelui dispărut aproape două ore înainte de această slujbă.

La ora 9 jum. dimineața M. S. regina Elisabeta însoțită de principele de Hohenlohe a luat parte la un serviciu de pomenire oficiat de P. C. S. arhimandritul Dionisie, starețul mănăstirei Sinaia. Fiind apoi obosită suverana S'a retras în apartamentele sale unde puțin în urmă a primit pe d. Al. Marghiloman.

La ora 12 au fost servite două mese invitaților. La una servită în apartamentele suveranei, au luat parte MM. LL. regele Ferdinand, reginele Elisabeta și Maria, AA. LL. RR. principii și principesele, I. P. S. S. mitropolitul primat, I. P. S. S. mitropolitul Moldovei, d. Brătianu și ceilalți membri ai guvernului și d. M. Ferechidi președintele adunării deputaților.

La a doua masă au luat parte dnii invitați și casa civilă și militară ale M. S. regelui.

A fost servită în același timp o pomană de 100 tacâmuri populației sărace.

Cu trenul special de 3.15 d. a. invitații au părăsit Curtea de Argeș.

MM. LL. regele și regina și AA. LL. RR. au sosit în capitală tot aseară, la ora 6.45 și au tras la palatul Cotroceni.

Delegația veteranilor Vasluieni.

Astă seară cu acceleratul a plecat delegația veteranilor Vasluieni, care va depune pe mormântul mult regretatului rege Carol I o jerbă de trandafiri cu o panglică tricoloră, având pe ea inscripția: „Nu-l vom uita pe Vodă Carol I”. Această delegație de 10 veterani e condusă de sergentul C. Turcanu, veteran, ce a fost rănit în rășboiul dela 1877—78. Pe panglică mai e scris: „Plecat-au nouă din Vaslui și cu sergentul zece”, apoi „1877—78, veteranii din Vaslui, 1915”.

Declarațiile dlui Viviani despre acțiunea Quadruplei în Balcani.

Quadrupla trimete ajutoare Serbiei. — Se contează la sprijinul României și Greciei.

— După Agenția tel. ungară. —

Ieri, 13 Octomvrie n., d. Viviani, șeful guvernului francez, a făcut în camera franceză declarații în legătură cu situația diplomatică.

Înainte de toate d. Viviani a spus că dela izbucnirea războiului totdeauna chestia balcanică a stat pe primul plan al interesului mondial. Tratatul din București a lăsat o mare mânie în inima statului bulgar și la poporul bulgar. Guvernele aliaților au încercat să repareze această chestie, în mod echitabil și marimimos așa, că în urma năzuințelor lor să se restabilească armonia în Balcani. Cu toate străduințele persistente ale aliaților, sprijinite și de către România, Grecia și Serbia, nu a fost cu puțință să se obțină conlucrarea sinceră a Bulgariei, care și-a formulat pretențiuni, în paguba celor patru state vecine. Noi aveam însă speranța, că România, Grecia și Serbia vor aproba să facă jertfa compensațiilor largi. Turciei, care s'a atașat definitiv Germaniei, nu-i mai dădurăm nici o atențiune. Ce privește România, străduințele noastre n'au rămas fără rezultat, întru cât România a acceptat favorabil proiectul unei înțelegeri balcanice. Mobilizând jumătate din armată, faptul acesta i-a dat puțință să respingă eventuale atacuri, să se apere împotriva presiunii germane și să controleze cele ce se petrec la frontiera austro-ungară și la frontiera bulgară. În România se știe, că numai victoria împărțitei înțelegeri poate satisface realizarea aspirațiilor românești.

Pentru mulțumirea poporului bulgar, Quadrupla nu a ezitat să ceară eroicei Serbie grave cesiuni. Ori cât de dureroase aceste jertfe, poporul sârb s'a arătat resemnat, întrucât spera să obțină compensațiile pe cari le garantează victoria înțelegerii. Atitudinea guvernului sârb a îndemnat guvernul grec să rămână și pe mai departe pe lângă politica lui de așteptare. Guvernul bulgar a răspuns târziu și în mod evasiv la oferta noastră. Concomitent el urma tratative cu inamicii noștri.

Bulgaria a semnat o înțelegere cu Turcia și a luat angajamente față de Germania. Guvernul bulgar a răspuns cu mobilizare la întrebarea noastră amicală relativ la intențiunile sale. În răstimpul acesta Germania și Austro-Ungaria au concentrat trupe la frontiera Serbiei. În urma acestei atitudini, a guvernului bulgar, am revocat propunerile ce am făcut și în consecință împreună cu celelalte state din Balcani ne-am recâștigat libertatea de acțiune. Ce privește Serbia, această țară al cărei eroism trei războaie consecutive nu i-l-au putut slăbi, face preparative eroice, pentru a face față pe două fronturi atacurilor proiectate la Berlin, Viena și la Sofia.

Luând în considerare urmările morale cât și cele militare nu putem permite nici izolarea Serbiei, dar nici ruperea legăturii noastre cu aliații noștri. Călea noastră pentru ca să putem sprijini Serbia, duce peste Salonic. Din momentul mobilizării bulgare am urmat tratative cu primul ministru grec. Asta era foarte firesc, deoarece convențiunea dintre Serbia și Grecia prevede obligamente și în cazul posibilității unui atac din partea Bulgariei.

S'a îndrăsnit a compara procedul nostru cu cel al Germaniei, când aceasta a violat neutralitatea Belgiei. Condițiunile cu cari noi am debarcat la Salonic, precum și primirea ce ni s'a făcut în Salonic dovedesc îndestul imprudența acuzațiilor ce ni se fac. În înțelegere cu aliații săi Franța a inițiat o acțiune energică. Gândul principal ce ne preocupă este apărarea portului nostru, precum și eliberarea prin străduințe viguroase a teritoriilor noastre ce ne sunt încă ocupate. Victoria ce o vom obține în această privință o vom putea mulțumi și valorosului sprijin al eroicilor aliați. Nu există guvern, care să dea o altă interpretare tragice, dar simplei datorii ce i se impune. Dar fără a ne slăbi frontul, ni se impune datoria să răspundem misiunii ce avem, pe care ne-o dictează interesele și cinstea noastră.

Între noi, guvern, și comandantul șef al armatelor noastre franceze există înțelegerea cea mai complectă. Înțelegerea e complectă între Anglia și Franța. Asta mai potrivit aș putea-o caracteriza în modul acesta: încă și în prezent Anglia și Franța sunt de acord cu aliații lor, să dăm Serbiei, care a solicitat sprijinul nostru, ajutor și să asigurăm pe seama Serbiei, Greciei și României valabilitatea tratatului de București, ai cărui garanți suntem. Guvernele englez și francez sunt de acord, ce privește efectivul trupelor și corespunzător păreri autorităților lor militare. Rusia se alătură și ea aliaților săi în scopul sprijinului ce este a se da Serbiei. Noi am corespuns datoriei noastre de aliat. Armonia între aliați niciodată n'a fost mai mare și mai strânsă, ca acum, nicidecum speranța noastră în victoria comună n'a fost mai mare ca acum.

Discursul dlui Viviani a fost întrerupt de dese manifestări de plăcere a membrilor camerei. La propunerea deputatului Klotz, din partidul dlui Viviani, camera s'a ajurnat până Mercuri.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 13 Octomvrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: La Burkanow, lângă Strypa, batalioanele austro-ungare și germane au respins în cursul atacurilor, anunțate în comunicatul de ieri, și al patrulea atac. Dealtcum în nord-ost nu se semnaleză vre-un eveniment mai important.

Pe frontul italian: Ieri, tunurile grele și de calibru mijlociu au deschis un foc viu împotriva platoului Lafraun. Artileria dușmanului a dezvoltat o activitate potențată și împotriva singuraticelor sectoare ale frontului din regiunea litoralului. Încercările detașamentelor italiene, de a se apropia de capul de pod dela Vrsiz și Tolmein, le-am zădărnicit. Deschizând focul în mod surprinzător pe marginea nord-vestică a platoului Doberdo, l-am silit pe dușman, ca să părăsească în fugă ascunzișurile lor înaintate.

Pe frontul sud-oriental: Atacurile noastre, cu toate că dușmanul a ajuns rezistența cea mai violentă, au realizat pretutindeni progrese. La cursul inferior al Drinei, trupele noastre i-a scos pe Sârbi din mai multe tranșee, iar la sud de Belgrad am cucerit mai multe puncte de razim ale dușmanului, pe cari le apăra viguros. Contraatacurile Sârbilor au dat greș în fiecare caz cu mari pierderi pentru dușman.

Berlin, 13 Octomvrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: La nord de Vemelles am respins cu ușurință atacurile Englezilor. La ost de Souchez, Francezii au pierdut iarăși câteva părți de tranșee, în cari în 11 Octomvrie au mai avut putere să se mențină. În Champagne la sud de Tahine a dat greș ieri după amiază un atac al Francezilor. Tot în același loc s'a prăbușit deplin azi dimineață atacul lor repetit în mai multe rânduri treptate. În Vosgi, pe coasta vestică a înălțimii Schratzmaenle, Francezii au pierdut o parte din pozițiunile lor.

Pe frontul oriental: Grupul mareșalului Hindenburg: La vest de Dünaburg, atacurile Rușilor s'au prăbușit în focul nostru. Încercările dușmanului de a cuceri insula lacului Mazdiol, ocupată de noi, au dat greș. La nord-ost de Smorgon am respins atacurile Rușilor, cari înaintaseră până la obstacolele noastre. Un dirigeabil al nostru a aruncat în noaptea trecută în belșug bombe asupra unui punct fortificat și plin cu trupe.

Grupul prințului mareșal Leopold de Bavaria: Nimic nou.

Grupul generalului Linsingen: L-am alungat pe dușman din pozițiunile lui de lângă Rudka-Bréska-Wolskaia și i-am respins până dincolo de linia dintre ferma Alexandria și înălțimile ce se ridică la nord de aceste linii. Trupele germane ale generalului conte Bothmer l-au scos pe dușman din mai multe pozițiuni la nord-vest de Haiwornok (la sud-vest de Burkanow).

Pe frontul din Balcani: Rezistența Sârbilor ne-a putut împiedeca numai puțin înaintarea noastră. La sud de Belgrad am ocupat cu asalt satul Zelsink și înălțimile de ambele părți de Topsiderska. Atacul împotriva Pojarevațului progresează favorabil. Am trecut în direcția spre sud drumul de țară Pojarevaț-Gradiște.

Din camera Greciei.

Politica noului guvern. — D. Venizelos contra Bulgariei.

Agenția atenană anunță:

În ședința de azi, 13 Octomvrie n., a camerei d. Zaimis, prim-ministru face declarațiile următoare:

— Cu prilejul acesta când guvernul se prezintă camerei, după o apreciere aprofundată a situației internaționale poate încurcată, guvernul își ține de a sa datorie să facă declarația că politica sa se bazează pe politica pe care Grecia s'a bazat dela începutul războiului. Pentru o mai eficace apărare a intereselor vitale a națiunii, în prezent neutralitatea noastră va fi armată. Atitudinea noastră viitoare se va conforma evenimentelor, căfōra guvernul le va da o specială atențiune. Guvernul are convingerea, că în aceste ore critice se va putea răzîma pe sprijinul reprezentanților poporului elin.

După declarația dlui Zaimis, a luat cuvântul d. Venizelos, care a spus următoarele:

— Nimeni nu voeste să atragă țara în turburări interne. Dată fiind situația actuală, majoritatea camerei va acorda sprijinul ei guvernului, câtă vreme politica acestui guvern nu va răsturna principiile politice mele, asupra căreia camera și-a dat votul. Dacă nu am avea convențiunea cu Serbia, interesele noastre ne-ar sili să ieșim din neutralitate, ori de câte ori un alt stat ar vrea o lărgire a teritorului său în paguba noastră.

Acum nu e vorba dacă trebuie să purtăm războiu, ci trebuie să știm când să începem războiul.

În nici un caz nu e permis să tolerăm ca Bulgaria să înrângă Serbia, ca apoi să ne atace pe noi cu toate forțele sale. Spiritul națiunii îi șoptește, că este în interesul Greciei ca Bulgaria să fie învinsă, deoarece o biruință a Bulgariei ar însemna distrugerea elenismului. Urez, ca politica noului guvern să se arate a fi mai eficace decât cum a fost politica mea.

Războiul european.

Șase mii de „Bulgari” se întorc în țară peste România.

București. — „Journal des Balkans” scrie: Legația Bulgariei la București desminte vestea că șase mii de Bulgari mobilizați, venind din Germania ar fi cerut autorizația să treacă peste România. Este riguros stabilit că în toată ziua numeroși mobilizați cari își zic „Bulgari” cer să treacă peste România. Se poate stabili că aceștia nu sunt toți Bulgarii din Germania și că nu sunt toți Bulgari.

Ofensiva contra Serbiei și situația generală.

Paris. — „Le Temps” scrie: Se poate prevedea că întâiele bubuituri de tunuri trase la Dunăre vor fi semnalul unei reînțelegeri generale de acțiuni violente împotriva armatelor germane pe toate fronturile.

„Bulgarii” cari trec peste România.

București. — „Journal des Balkans” scrie:

Legația Bulgariei la București a cerut guvernului să permită trecerea celor șase mii de mobilizați bulgari cari vin din Germania și, în același timp vagoanele cu transportul lor.

În fața acestui număr exagerat de mobilizați, administrația românească s'a întrebat cu dreptate dacă nu-i vorba în adevăr de ofițeri și ingineri germani cari vreau să plece la Sofia și Constantinopol. În acest caz, autorizarea trecerii lor pe teritoriul românesc va fi contrar stipulațiilor convenției de La Haye cari privesc țările neutre.

Guvernul român va fi dispus să acorde trecerea numai acelor cari au motivat în chip definitiv naționalitatea lor bulgară. Cu toate aceste dată fiind viclenia unora, buna credință a autorităților poate să se lase surprinsă.

Ministrii plenipotențiar ai Quadruplei au făcut demersuri pe lângă d. Brătianu, președintele consiliului, pentru ca autorizația cerută să fie refuzată.

Bulgaria nu va ataca Serbia.

Lugano. — Un diplomat, care a sosit la Salonic, a declarat, că Bulgaria nu va ataca Serbia, adică nu va iniția ostilitățile. Bulgaria a mobilizat numai pentru ca să contracareze măsurile luate de Serbia la granița sârbo-bulgară, unde a fost trimisă o armată de 100 mii Sârbi.

Guvernul german a protestat la Atena împotriva debarcării de trupe la Salonic.

București. — Se telegrafiază din Atena: Ministerul Germaniei la Atena a remis guvernului grecesc o notă diplomatică, în care protestează împotriva debarcării de trupe la Salonic și arată că prin procedura aceasta a împătritei înțelegeri se violează neutralitatea teritoriului grecesc. În sfârșit se spune în nota germană, că Germania va aștepta să vadă ce demersuri va face guvernul grecesc față cu antanta.

Ministrul Bulgariei a părăsit Rusia.

Stockholm. — Ministrul la Petrograd și-a cerut actele și a părăsit Rusia. Apărarea supușilor bulgari aflători în Rusia a fost încredințată ministrului Svediei.

Consiliu de războiu englez.

Rotterdam. — „Daily Express” anunță: Ieri după amiază, a avut loc în ministerul de războiu de pe Downing Street un consiliu de războiu, care s'a ocupat cu chestia Dardanelor și situația Serbiei.

Demisia ministrului de externe francez.

Paris. — Agenția Havas anunță că primul ministru Viviani a adus azi la cunoștință consiliului de miniștri demisia ministrului Delcassé. Consiliul a primit demisia și l-a însărcinat provizor cu conducerea afacerilor externe pe primul ministru Viviani.

Bulgarii au început ostilitățile.

Amsterdam. — Ministrul Serbiei la Londra a dat un comunicat, care anunță că Bulgarii au început ostilitățile în direcția râului Vlasina, dar Sârbii au respins toate atacurile.

Scrisoarea regelui bulgar către regele României.

Sofia. — Regele Ferdinand al Bulgariei a adresat regelui României o telegramă foarte calduroasă din prilejul aniversării de un an dela moartea regelui Carol. Regele României a răspuns regelui bulgar imediat după primirea telegramei.

Doctorul Dumba spre casă.

Rotterdam. — „Le Temps” are următoarea telegramă: Doctorul Dumba, fostul ambasador al Austriei la Washington, și soția au sosit aici pe bordul vasului Nieuwe-Amsterdam. Pe bordul vasului nu erau decât jurnaliști și membrii consulatului austriac.

O protestare a ambasadei germane din Washington.

Washington. — Comitetul de neutralitate căruia i s'a adresat protestarea ambasadei germane contra trimiterii celor șase vapoare mici cu motor dela Boston în Anglia, a constatat că nu-i nici un motiv de intervenție a Statelor-Unite. Nimic nu demonștră că aceste vapoare să fie destinate pentru uzul războiului.

Trupe franceze și engleze în Niș.

București. — Biroul de presă sârbesc a anunțat cu datul de 12 Octomvrie că în Niș au sosit trupe engleze și franceze și pentru transportarea imediată a acestor trupe s'au luat prealabil toate măsurile. Căile ferate sârbești stau liber la dispoziția acestor trupe. Biroul de presă sârbesc remarcă în comunicatul său că populația a întâmpinat cu însufletire pe soldații străini sosiți pe teritoriul sârbesc și ovațiile ce li s'au făcut au fost mai cu seamă în capitala temporară a Serbiei calduroase și impozante.

Evacuarea Nișului.

Genf. — Ziarele din Turin anunță: Autoritățile civile au început încă Vineri să evacueze Nișul.

Italia va trimite ajutor Muntenegrului.

Sofia. — După știrile sosite din Cetinje, Muntenegru va primi ajutor dela Italia, care i va trimite trupe de bersagleri și artilerie de munte.

București. — Se vestește că în Cetinje pe-trec mai mulți ofițeri din statul major italian, cari au luat parte la consiliul prezidat de regele Nichita. Afirmativ s'ar fi luat măsuri, ca trupe italiene să treacă preste teritoriul Muntenegrului.

Ofensivă împotriva Muntenegrului.

Genf. — „Journal de Genève” anunță că deodată cu începerea operațiunilor împotriva Serbiei, trupele austriace și ungare au atacat trupele muntenegrine. Defensiva muntenegrină e condusă de însuș regele Nichita, ca comandant suprem al armatei muntenegrine.

Declarațiile ministrului Orlando.

Zürich. — „Stampa” din Turin îi atribue consiliului de miniștri italian, ce a avut loc în zilele dn urmă, o foarte mare importanță. Consiliul a discutat adică atitudinea, care are să o ia Italia față cu noile evenimente din Baclan.

Contraamiralul Corsi, noul ministru de marină a făcut cunoscut consiliului de miniștri programul Italiei din punct de vedere al marinei de războiu a Italiei. Datoria noului ministru va fi să ușureze aliaților noua întreprindere în Orient.

Ministrul de externe Sonnino a raportat despre noua situație și a făcut cunoscut atitudinea, care a crezut că e mai corectă o ia față cu noile evenimente și față cu celelalte state ale împătritei înțelegeri.

Primul ministru, Salandra a declarat că atitudinea diplomației italiene congruiază cu atitudinea diplomației aliate și atitudinea luată față cu Bulgaria și ultimul trimes de către Rusia Bulgariei acoper deplin politica Italiei. Italia așteaptă desfășurarea evenimentelor cu încredere deplină în aliații săi și e convinsă că împătrita înțelegeri va ieși biruitoare din acest războiu.

Consiliul de miniștri a dat atențiune tuturor circumstanțelor atât celor cari privesc războiul italian, cât și celor cari privesc războiul în Balcan. Se crede că din partea guvernului se vor face importante declarații privitor la toate chestiile, în 20 Octomvrie, când ministrul Orlando va rosti un discurs mai mare în Palermo.

La Constantinopol nu se dă crezământ știrii despre încetarea acțiunii împotriva Dardanelor.

Constantinopol. — Știrile lansate de antantă, despre încetarea acțiunii împotriva Dardanelor sunt primite aci cu cea mai mare rezervă și îndoială.

Cum va ataca Rusia pe Bulgaria?

Lugano. — „Tribuna” anunță că flota rusească plecând din Sebastopol, va întreprinde cu 80 unități un atac împotriva țărmlui bulgar al Mării Negre. Cele două noi dreadnoughturi rusești sunt provăzute cu tunuri, cari pușcă la foarte mari distanțe, așa că Bulgarii multă vreme nici gândi nu se pot la apărarea Varnei și a Burgasului. Acoperiți de flotă, vor debarca pe țărmlul bulgar mai întâi 80 mil soldați ruși, a căror număr va fi sporit, după necesitate, până la 200 mii.

Consulul român din Rusciuk a luat sub protecțiune pe supușii ruși și italieni de aci.

București. — În urma plecării reprezentanților diplomației ai Rusiei și Italiei, din Bulgaria, ministerul de afaceri străine a României a însărcinat pe consulul român din Rusciuk de a lua sub protecțiunea sa, pe supușii ruși și italieni, din circumscripțiunea aceluși consulat.

Circulația pe linia Prahovo-Niș-Salonic este cu desăvârșire întreruptă.

București. — În urma mișcărilor de trupe cari au loc actualmente în Serbia, circulația este cu desăvârșire întreruptă pe linia Prahovo-Niș-Salonic. Din această cauză supușii francezi, englezi, belgieni și italieni, cari ar voi să se reîntoarcă în patria lor, n'au alt drum posibil decât prin Petrograd-Suedia-Anglia-Franța.

Gătre abonații și cititorii noștri.

Cu 1 Octomvrie am intrat în al patrulea cvartal al anului cor. Inim și de data asta rugăm către stimații noștri abonați să grăbiască achitarea abonamentului la Românu și pe acest cvartal fără să aștepte avizurile noastre speciale căci aceste reclame cheltuieli și ne răpesc mult timp.

Stimații noștri abonați desigur vor fi mulțumiți cu actualele condiții de editare a Românu și vor ști să prețuiască jertfele materiale ce le facem. Nu vor întârzia să-și îplinească imediat datoria față de ziarul nostru, trimițându-ne suma cu care ne mai restează pe acest an.

Nouele condiții de editare, în 8 pagini zi de zi a Românu pretind cheltuieli nouă cărora trebuie să le facem față pentru a putea menține și îmbunătăți editarea organului partidului național. Și pentru că toate resursele materiale se reduc la abonamente și inserate rugăm pe stimații noștri abonați să facă propagandă pentru răspândirea Românu prin toate păturele noastre sociale, fiecare abonat să se năzuiască a ne aduce un abonat nou.

Rugăm îndeosebi pe cititorii noștri cari fără să fi abonat Românu l'au avut în mână totuș, dela vecin, să nu ezite acum să se aboneze, să jertfească o sumă bagatelă în schimbul unei lecturi bogate ce li-o oferim. Iși împlinesc astfel și o datorie personală, căci nu este nimeni îndreptățit să râvniască la folosul unui ziar în chip gratuit.

Stăruim a crede că stimații noștri abonați și cititori vor ști să dea atențiune cuvenită acestui aviz și ne vor da mână de ajutor să putem trece teaferei peste împrejurările grele de acum la timpuri mai bune.

ADMINISTRATIA „ROMÂNUL”.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 14 Octomvrie 1915.

D. Titu Maiorescu se inapoiază în România. „La Politique” dela 10 Octomvrie scrie: D. Titu Maiorescu terminându-și căutarea de sănătate în Elveția a plecat de aici pentru a reveni în România. Este probabil că fostul președinte al consiliului va petrece câteva zile la Viena pentru odihnă.

Dăruire. D. Bucur Lupescu, comerciant în Ibănești a trimis 2 cor. pentru fondul ziaristilor români întru amintirea cumnatului său Alexandru Marcu, mort pe câmpul de luptă.

Pentru spitalurile dela seminarul și Alumnul român (din str. Darányi) de sub conducerea dnei Livia Dr. Vuia, d. Vilhelm Hess și soția, din Arad, au dăruit o mașină de spălat rufe în preț de 140 cor. Le exprim deosebită mulțumită în numele soc. „Crucea Roșie”. Arad, 13 Oct., Livia Dr. Vuia.

D. Dr. At. Gava, medic militar la reg. 43, care, se știe a fost decorat pentru combaterea tifosului exantematic ce bântuia în Arad, a fost avansat la gradul de major. De prezent d. Dr. At. Gava se află pe câmpul de luptă dela nord.

Mare foc într'o comună românească de lângă Deva. Din Deva se anunță: În comuna Nădăștia de jos a izbucnit Luni un groaznic incendiu, care a distrus în cursul nopții 30 case și magazii cu produse. Cei mai mulți din păgubași sunt economi români. Cauza focului nu-i cunoscută încă.

Mine aruncate la malul Mării-Negre. Se anunță din Balic: Grănicerii au anunțat căpitania portului Balic, că în dreptul satului Corapcea, între Capul Sabla și Mangalia, se găsește pe mal aruncate de valurile mării două mine. După arătarea grănicerilor ele par a fi rusești. Se vor lua măsuri pentru ridicarea și demontarea lor.

D. Dr. Iuliu Maniu — a intrat la armată. Redactorul nostru a primit azi următoarea scrisoare din Blaj cu datul de 12 Oct. n., care ne anunță plecarea la armată a dlui *Dr. Iuliu Maniu*:

„Pe când vei primi scrisoarea mea, bunul și entuziastul nostru român d. *Dr. Iuliu Maniu* va fi îmbrăcat uniformă militară, fiind chemat să-și împlinescă datoria către patrie, făcându-și serviciul ca voluntar în armată, la regimentul de artilerie din Sibiu. Până în momentul din urmă cu totii eram de credința că doară va fi scutit de serviciul militar, în urma multelor funcțiuni ce ocupă, dar se vede că nimic n'a fost luat în considerare. În consecință, dela 15 Oct. n. nu-l vom mai avea mai mult în mijlocul nostru pe *Dr. Iuliu Maniu*, până se va îndura bunul Dzeu să pună capăt crâncenului măcel ce bântuie în lume.

Am ținut de o înaltă datorie a mea să-ți aduc la cunoștință această veste pentru a o comunica, în coloanele ziarului nostru, tuturor Românilor. (M.)

Grațieri în România. M. S. regele Ferdinand al României a semnat decretul prin care se acordă, cu prilejul împlinirii unui an dela urcarea M. Sale pe tron, grațieri, schimbări și reduceri din pedepsele diferiților condamnați pentru delict de drept comun și militar.

D. Dr. Victor Bontescu, avocat în Hațeg, — după cum suntem informați — a făcut cu succes examenul de auditor și va fi în curând numit auditor.

Dărui pentru „Societatea meseriașilor rom. din Blaj”. Doamna Elena Șioldea văduva regretatului colonel Anchiidim Șioldea, a dăruit 20 cor. la „Fondul orfanilor și văduvelor de meseriași”, în loc de parastas după trei luni dela moartea vrednicului decedat. Tot pentru ajutorarea orfanilor de meseriași au intrat următoarele contribuiri: *Dr. Ainos Frâncu*, direc. de bancă, Cluj, *Nicolae Petra-Petrescu*, Fofeldea, maiorul *V. Popa*, Brașov, *Moise Brumboiu* protop Brașov; *Ioan Maior*, protop. Aiud, *Dr. Alexandru Fodor*, medic Alba-Iulia, *Francisc Hossu Longin* adv. Deva câte 1 cor. — La fondul cassei meseriașilor: *Dr. Liviu Costea*, secretar metrop. Sibiu, *Ștefan Suciu*, contabil la administrația centrală, Blaj, *Nicolae Aron*, preot Mihălți și *George Ursu* notar Vad, câte 2 cor. *George Murășan*, preot Hărăstoș și *Nicolae Marcu*, preot Feleind câte 1 cor. Pentru mairnimoasele dărui mulțumește și pe aceasta cale *Gavril Precup*, presidentul societății.

Cutremur de pământ în Banat. În Timișoara și în colțul format de râurile Murăș și Tisa și comitatele Torontal și Timiș s'au simțit în noaptea de Luni două sguđuituri puternice de cutremur de pământ. În multe sate s'au prăbușit ziduri și hornuri. În deosebi s'a simțit cutremurul de pământ în comunele Banloc, Modos și Jebel.

Condamnarea jurnalistului Noppeney. Marcel Noppeney, avocatul curții de casație, directorul lui „L'Indépendance luxembourgeoise” și președintele comitetului de ajutor luxemburgian pentru victimele belgiene și franceze ale războiului, a fost condamnat de consiliul de războiu prusian din Frènes la 18 luni închisoare pentru ofensele la adresa armatei germane, și apoi pentru că a dat informații soldaților luxemburgieni din armata franceză și pentru spionaj în favorul Franței.

Nopeney este un jurnalist de renume și un scriitor de frunte. „Prince Avril” este o operă foarte originală și laudată de critica franceză. Până acum a jertfit peste 10 mii franci pentru familii și soldați francezi.

„Cartea albă”. Citim în „Le Temps” dela 7 Oct. că legația Germaniei din Geneva a lansat în presă informația că departamentul imperial al afacerilor străine publică o nouă Carte albă intitulată: „Violarea dreptului ginților de către Anglia și Franța prin aducerea de trupe coloniale pe teatrul de războiu al Europei”.

Universitatea bulgară închisă. „Le Temps” primește telegrama din Zürich că la Sofia din cauza mobilizării universitatea a fost închisă.

Jubileul de 50 de ani al institutului pedagogic din Baj. Vineri, în 15 Octomvrie st. n., se împlinesc 50 ani dela deschiderea institutului pedagogic din Blaj. Corpul profesoral dela acest institut a hotărât în ședința sa dela 12 Septemvrie ca acest jubileu să se serbeze Duminecă, în 17 Octomvrie n., după următorul program: Celebrarea sf. liturghii în Catedrală și predică ocazională, ținută de *Dr. Ioan Coltor*, profesor. După sf. liturghie părăstas pentru profesorii și binefăcătorii repausați ai acestui institut. La orele 10 jum. matineu festival în sala școlii de aplicație. Cuvânt festiv, rostit de *I. F. Negruțiu*, director. Salutul rever. domn *Gavrilă Pop*, canonic mitrop., primul profesor diriginte al acestui institut. Rugăciune, poezie de *N. F. Negruțiu*, compusă de *Iacob Mureșianu*, exec. de corul elevilor. Odă ocazională, de *Ovidiu Hulea*, declamație. Momente din istoricul institutului pedagogic din Blaj. Dizertație de *prof. Ștefan Pop*. Doimă, de *I. Mureșianu* cor cu solo tenor. Dascălul, de *Octavian Goga*, declamație. Marș final, executat de orchestra elevilor.

Președintele republicii portugheze. Din „Le Temps” dela 6 Oct. *D. Machado*, noul președinte al republicii ieri, după ce a depus jurământul constituțional de fidelitate, a luat exercițiul funcțiunilor sale. În mesajul citit a constatat buna primire ce i s'a făcut în Portugalia și în străinătate. După citire asistenții galeriilor l'au aclamat și în onoarea Franței și Angliei s'au strigat numeroase urări de bine. Președintele a presintat domnului *Machado* demisia cabinetului, d. *Machado*, însă n'a primit-o.

ECONOMIE.

Replătirea cambiilor de bani supuse moratorului.

La 1 crt. s'au început ratele de amortizare a cambiilor, liberate pentru datorii de bani, resp. replătirile asupra acelor părți a cambiilor, cari până la expirarea termenului fixat în ordonanța privitoare la moratoriul VI, încă n'au fost scoase de sub moratoriu.

Conform ordonanței de încetare a moratoriului se pot pretinde:

În luna Octomvrie 1915: asupra cambiilor, supuse moratoriului, scadente până la 31 Octomvrie 1914, asupra cărora au fost deja plătibile 20% — alte 40%. Restul de 40% a sumei cambiale este plătibil în Octomvrie 1916.

În luna Noemvrie 1915 se pot pretinde: asupra cambiilor expirate în Noemvrie și Decemvrie 1914 precum și în Ianuarie 1915, asupra cărora până acum au trebuit plătite 20% — alte 40%. Restul de 40% este plătibil în Noemvrie 1916.

Asupra cambiilor expirate în Februarie, Martie, Aprilie și Maiu 1915, asupra cărora trebuiau plătite până acum 10% — alte 45%. Restul de 45% este plătibil în Noemvrie 1916.

Asupra cambiilor expirate în Iunie și Iulie 1915, asupra cărora până acum n'a trebuit făcută nici o replătire trebuie plătite în Noemvrie 1915 50%, iar în Noemvrie 1916 restul de 50%.

Replătirile de capital (amortizările) sunt a se efectui în aceea zi a luni de plată, care corespunde, după cifra sa, zilei de scadență a cambiei originale. Dacă ziua din chestiune lipsește în luna fixată pentru replătire, atunci plata este a se face în ziua ultimă a luni.

Replătirile prescrise pentru cambiile de bani, le pot pretinde institutele de bani și asupra cambiilor de mărfuri escontate de ele și aflătoare în posesiunea lor, întrucât replătirile din chestiune nu s'au efectuit deja de mai înainte asupra cambiilor. — (R. E.)

Ultima oră.

REPREZENTANȚII QUADRUPLEI PĂRĂ- SESC GRECIA.

Budapesta. — Ag. tel. ung. află din Atena: La cererea repetită a reprezentanților împătritei înțelegeri, regele *Constantin* i-a primit în audiență. Ministrul englez vrând să arate că interesele vitale ale Greciei o împing să se atașeze Înțelegerii, regele întrerupse:

„În chestiile ce privesc guvernul, vă rog să consultați guvernul meu”.

Cu aceasta s'a terminat audiența.

Miniștrii s'au prezentat apoi dlui *Zaimis*, prim-ministru, cărui i-au notificat, că blocada Greciei s'a făcut din partea Înțelegerii pentru a împiedeca Bulgaria să-și poată complecta aprovizionarea prin Grecia. În caz dacă guvernul grec își revocă protestul împotriva debarcării, Înțelegerea va ridica blocusul, iar dacă în decurs de 48 de ore guvernul grec nu-și va revoca protestul, reprezentanții Înțelegerii vor părăsi Grecia.

Imediat s'a ținut un consiliu de miniștri. *D. Zaimis*, prim-ministru, a raportat regelui că va consulta cu șeful statului major al armatei.

Se svonește, că consiliul de miniștri își va menține protestul contra debarcării trupelor Înțelegerii.

Consulatele Rusiei și Italiei fac pregătiri de plecare.

STARE DE ASEDIU ÎN SALONIC.

Atena. — În Salonic a fost proclamată starea de asediu. Se svonește, că populația din Dedeagaci a părăsit orașul.

INCĂERĂRI ÎNTRE BULGARI ȘI SÂRBI.

Sofia. — Agenția tel. bulgară anunță: Trupe sârbești au depășit frontiera bulgară și au încercat să ocupe înălțimile dela *Corița* și *Glava* și localitățile *Ossoviti* și *Kamack*. Aceste localități sunt situate în Bulgaria, spre vest dela *Beloyssik* (?). Lupta a ținut o zi întreagă. Am respins pe atacatori; trupele noastre au ocupat înălțimile.

Sofia. — Azi dimineață Sârbii au încercat să invadeze regiunile *Küstendil* și *Bosilograd*. Scopul Sârbilor este să ocupe punctele strategice importante, cari apără calea spre Sofia. Trupele bulgare au zădărnicit această invaziune.

În unele puncte luptele durează încă. Bulgarii au avut pierderi: 18 morți, 30 grav răniți și 160 răniți ușor.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Teodora Klein. Abon. se începe din 23/VII 1915.

Mihail Bolfa, America. Am primit 50 cor. abon. Dv. e achitat până în 1/10 1915.

Virgil Nistor, Feldpost 351. Am primit 2.40 cor. în abonament pe luna Noemvrie n. a. c. Abonamentul lui *A. Popa*, Vă rugăm, să-l întregiți cel puțin la 2 cor.

Vasile Marășescu, Frantdorf. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Decemvrie 1915.

GHINDĂ ȘI JIR

se caută de urgență pe lângă condițiuni favorabile

în cantități mai mari.

Ofertele, — indicând prețul per vagon dela gara de încărcare, — sunt a se adresa la

**Bauernbund-Warenabteilung
Budapest**

(Ba 2527—3)

Vilmos császár-ut 60 sz.

Lista manualelor școlare

pe anul 1915/1916 pentru școlile populare aprobate de ministerul cultelor și super. bis. precum și revizitelor școlare.

De vânzare la **Librăria Concordia, Arad str. Deák-Ferenc 20.**

Nicolae Crișmariu: Istorie biblice ed. IV.	0.45	Iuliu Vuia: Curs practic de fizică și chimie ed. V. apr. min. Nr. 108725/1913	0.50	Păscălie sau carte de zodie așezată pe 7 planete. Ediția a patra corectată și învârtită cu privire la mai multe cerințe	2.00
N. Crișmariu: Istorie bisericești ed. II.	0.40	T. Popovici: Carte de cântece partea I. și II.	1.60	Inimioara adevărată floarea poeziei naționale	0.60
Nicolae Crișmariu: Catechism ed. II.	0.40	Petru Hădan: Abecedar »Soarele« pentru copii începători și adulți analfabeți după metoda imitațiunii	0.50	Legende, balade și poezii	0.32
Petru Barbu: Istorie religioase morale I-a Carte de religieune	0.30	Petru Hădan: Călăuza la folosirea abecedarului »Soarele«	0.50	A. Cotruș. »Sărbătoarea Morții« (1914-1915) Versuri	1.50
Petru Barbu: Istorie biblice II-a Carte de religieune ed. XIII. 1913	0.30	Literile mobile	2.50	Al. Ciura. »In război« Schițe	1.00
Petru Barbu: Istorie Bisericești III-a Carte de religieune ed. IX. 1914	0.30	Tăbliță la abecedar	0.20	Becescu Gh.—Silvan »In fața morții« Nuvele	1.50
Petru Barbu: Catechism IV-a Carte de religieune ed IV 1914	0.40	Tabele de cetire românești la abecedarul lui Iosif Moldovan și soții	6.00	Benardin de Saint-Pierre »Paul și Virginia« »Coliba indiană«	1.00
Petru Popa: Istorie biblice ed. II.	0.45	Aviz școlar. — Iskolaí értesítő	0.30	N. Pora. »Intre viață și moarte« Nuvele	2.00
Traian Vătan: Istorie biblice pentru ucenici ed. III.	0.30	Caete (labele, scrisori) pentru aligrafia rom., maghiară sau pentru dictando și comput à 8 foi 100 bucăți	1.60	Ioan Russu-Șirianu Schițe și nuvele inedite	1.50
Traian Vătan: Din liturgia bisericii ortodoxe	0.70	Caete pentru desemn punctate și cu modele Nr. 1, 2, 3, 4 și 5 bucata à	0.08	A. Maior »Făt frumos« Poem dramatic în acte	2.00
David Voniga: Micul catechism ed I.	0.24	Ceruze (creoane) de calitate extrafină duzina (12 bucăți) à 18, 24, 36, 40, 60 file și	1.10	Guy de Maupassant »Inima noastră« Roman	2.00
» Istorie biblice ed. II.	0.50	Ceruze colorate (Pastel) cutia à — 10 și	0.20	N. Zaharia »Sentimente-Pasiuni« (Patriotismul. Bunătatea. Răutatea. Mălțiozitatea. Amiciția Disprețul. Afinitatea sufletească Resemnarea. Lașitatea. Timiditatea. Sinceritatea. Geozia) 2 Cor. ed. de lux	2.50
Silviu Bichicean: Rugăciuni	0.10	Condeie (penițe de aluminiu în cutii à 1 gross (144 bucăți) à 1.—, 1.60, 1.80.	2.40	I. C. Apostol »Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română«	0.60
Rugăciunile școlărilor și cântări bisericești pentru școlile popul. rom.	0.50	Cerneală neagră sau antracen, fabrica cea mai cea mai bună, litru în borcan de pământ	2.40	Dr. B. Basiota, medic »Despre lungoare« (Febra tifoidă, Tiphus abdominal)	0.20
Iosif Moldovan și soții: Abecedar român ed. X. Nr. aprob. min. 21416/1914 VI. c.	0.40	Tăblițe de piatră în rame de lemn I-a calitate, duzina (12 buc.) Nr. 2 cor. 3.90, Nr. 3 cor. Gumă de șters, duzina (12 buc.) à 30, 50,	0.80	Dr. B. Basiota, medic »Anemia« (Lipsa de sânge) o consultanță medicală	0.30
Iosif Moldovan: A doua carte de cetire ed. VII. Nr. 136812/1912	0.40	Tocuri (coade, cotoare) pentru condeie, duzina (12 buc.) à 16, 20, 50 file	1.20	Doctorul de casă sau Dicționarul Sănătății. Împodobit cu 315 chipuri și peste 800 pagini de Doctorul Vasilie Bănu Prețul	15.00
Iosif Moldovan: A treia carte de cetire ed. V. Nr. 21417/1914 VI. c.	0.60	Propise (coecte de examen 100 bucăți)	1.30	Aurel C. Popovici. »Nationalism sau democrație«. O critică a civilizațiunii moderne	2.00
Iosif Moldovan: A patra carte de cetire ed. III. Nr. 52389/1914	0.60	Anuar școlar (Évkönyv) pentru 80 elevi Cor. 6.—, 120 elevi Cor. 7.—, 160 elevi	8.00	N. Iorga. »Cugetări«	2.50
Iosif Moldovan: Carte de cetire pentru cl. V. și VI. ed. II. 103233/1910	1.00			» Sate și preoți din Ardeal	2.50
I. Groșorean și I. Moldovan: Limba maghiară p. I. ed. IV. Nr. min 105836/1914	0.50			» Viața femeilor în trecutul românesc	1.75
I. Groșorean și I. Moldovan: Limba maghiară p. II. ed. I. Nr. min 105836/1908	0.50			Em Grigoriowitza »Chipuri și graiuri din Bucovina«	2.50
I. Groșorean: Gramatica română ed. III.	0.50			N. N. Beldiceanu. »Chipuri dela Mahala«	1.50
Iuliu Vuia: Abecedar rom. metoda Gabel ed. VII.	0.40			Radu Baltag »Fetiorul«	1.50
Iuliu Vuia: Abecedar ilustrat ediția X. Nr. 15270/1912	0.40			M. Sadoveanu. »Amintirile Câprăruului Gheorghia«	2.00
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. II. ed. VI. Nr. 104220/1912	0.40			M. Sadoveanu. »O istorie de demult«	2.00
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. III. ed. VII. Nr. 131332/1912	0.50			M. Sadoveanu. »Apa morților« Roman	2.00
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. IV. ed. VII. apr. minist. Nr. 127381/1912	0.60			» Bordeenii și alte povestiri«	2.00
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. V. și VI. ed. IV. apr. minist. 100967/1912	1.20			Ecaterina Pittis »Poezii«	1.50
Iuliu Vuia: Curs practic de limba română ed. IX. Nr. 76642/1913	0.60			S. Mehedintzi. »Către noua generație«	1.50
Iuliu Vuia: Instrucțiunea metodei sunetelor vii a lui I. Gabel	0.80			Emilia Tailor. »Din tainele simțirii. Nuvele și schițe	1.50
Iuliu Vuia: Carte de învățatură pentru școlile de repetițiune economică, ultimii ani ai școlii populare	1.50			I. Slavici. »Povești«	1.50
I. Vancu: Exerciții intuitive	0.50			Al. I. Odobescu. »Opere complete« în 3 volume. Prețul unui volum	1.50
Iuliu Vuia: Curs practic de I. maghiară partea I. ediția X. Nr. aprobări minist. 127380/1912	0.50			C. Negruzzi. »Opere complete« Vol. I. Proză	1.50
Iuliu Vuia: Curs practic de limba maghiară partea II. ediția VIII. Nr. aprob. minist. 127380/1912	0.50			C. Negruzzi. »Opere complete« Vol. II. Poezii	1.50
Szabó Dirlea: Curs practic I. magh. partea I. ed. I. aprob. min. Nr. 99941/1909	0.50			C. Negruzzi. »Opere complete« Vol. III. Teatru	1.50
Szabó-Dirlea: Curs practic de limba magh. partea II. ed. I. apr. min. Nr. 99941/1909	0.60			C. Negri. Versuri, proză, scrisori. Cu un studiu asupra vieții și scrierilor sale de E. Gărbănu	1.50
Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică pt. cl. II-IV ed. IX aprob. min. 74731/1914	0.60			N. Nicolescu. C. Stamati, V. Cârlova Bibliotecă scriitorilor români	1.50
Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică și geometrie ed. V. pentru cl. 5-6 îndreptată Nr. 104755/1913	0.60			Henry Murger. »Viață de Boem«	2.00
R. Vuia: Elemente de geografie și constituție pentru cl. III-IV. ediția VIII. Nr. 97819/1912	0.60			Guy de Maupassant. »Povestiri alege« Traducere de M. Sadoveanu	2.00
Iuliu Vuia: Curs practic pentru istoria Ungariei ed. I. Nr. 128134/1913	0.50			Tereza Stratilescu. Educația fizică, intelectuală și morală Consfățuirii cu mamele și educatoarele fetelor de școlile secundare	2.00
R. Vuia: Curs practic din istoria naturală ed. II. apr. min. Nr. 104754/1913	0.60			Marian-Simionescu-Rimniceanu. Propilee artistice. Articole, teorii și dați de seamă	2.00
Iuliu Vuia: Curs practic de economia rațională ed. II. apr. min. Nr. 10498/1912	0.60			George Panu. Amintiri dela »Junimea« din Iași volumul I. Cor. 2— volumul II.	3.00
				Silvestru Moldovan »Ardealul« I. Ținuturile de pe Olt	1.80
				Silvestru Moldovan. »Ardealul« II. Ținuturile de pe Murăș	0.90
				G. I. Brăileanu. Spiritul critic în Cultura românească	2.00
				Victor Eftimiu. »Înșiră-te Mărgărite« Poem feeric în două părți (4. acte)	2.00
				A. Deesușanu, profesor universitar. Istoria limbii și literaturii române. Ed. II-a	4.50
				Zaharie Bârsan. Impresii de teatru din Ardeal	1.50
				Pentru porto să se adauge de fiecare carte 10-20-30 fil., însă pentru cărțile trimise în chipul acesta (sub bandă +) librăria nu la asupra sa nici o răspundere numai dacă se adaugă încă 25 fil. pentru recomandare. Cărțile de peste 1 kgr. se trimit ca pachete postale. Pentru astfel de pachet să se trimită suma de 80 fil. și cărțile se vor trimite franco.	

RENUMITELE

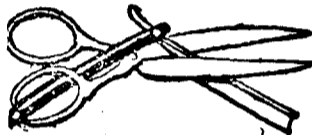
GHETE TURUL

CONDUC
PRETUTINDENI

„TURUL”

FABRICĂ DE GHETE SOC. PE
ACȚII TIMIȘOARACea mai mare fabrică de ghete
în monarhie.130 sucursale proprii.
Anual se fabrică 900 000 perechi.
1200 muncitori și implegați.Magazin sucursală:
în ARAD.
în Palatul Minorităților
bulev. Andrassy III, 13.

NIC. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitoare artistică și pentru
scobit în Ardeal, cu putere electrică.Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am înființat
în SIBIIU (Nagyszeben), str. Ciszădiei 43.o ascuțitoare pentru cușite artistice și de scobit, atel-
lier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele
cele mai moderne, unde se
execută toffelul de lucrări în
această branșă; execut apar-
ate medicale, ascuțesc și ni-
chelez. — Pentru ascuțirea
bricelor, foarfecilor și ma-
șinelor pentru tunderea
părului și barbel ofer ga-
ranția cea mai mare.

VI 1277

6 buc. brich. r. trimise spre ascuțire retrimitea acasă o
fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, repa-
rări, lucrări de cușitar, șlefuiți de sticlă pentru optică, se
execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte
veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

Frisch Károly

Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-ut 64.

Măestru de impletituri de sârmă și de site.

Execută îngrădiri de poieni, parcuri și cruci
mormântale, impletituri pentru site pentru
nisip și pietriș, apărătoare de schintel pentru
hornuri de locomobile cu aburi, etc.Magazin de site,
sârme fine, con-
trapuite, pentru
economie și pen-
tru casă, — cu
prețuri foarte
ieftine.

(Fi 2104)

Pielării (Go 2127)

talpe
achizite p. ghete
instrumente pentru

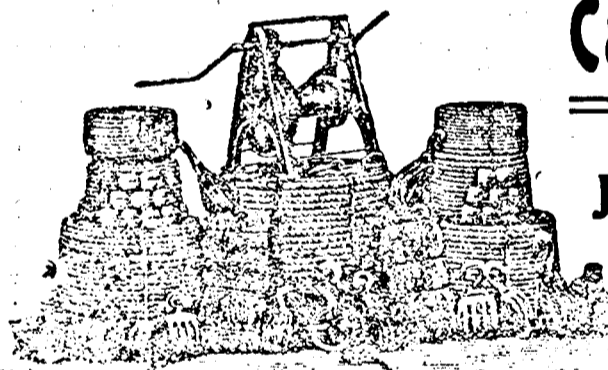
pantofari și cismai

se pot procura mai bine
la:

Gyöngy Sándor

magazin de pielărie

BUDAPEST, III., Tavasz-u. 1. sz.

Carl Stürner

funar

succesorul lui

Joh. Ongert's

SIBIIU

Hermannstadt

Saggasse 22.

■ Oferă lucrări de cânepă curată: funii pentru transmisiuni,
funii pentru care, legătoare, ștreanguri, căpește, cin-
gătoare ațe pentru rolete, ață pentru saci etc.

■ MARE ASORTIMENT DE AȚE ȘI FUNĂRII. ■

Revânzătorii primesc rabat!

Su 2069

Dufek Kálmán,

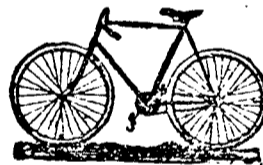
atelier de colorat și
fabrică de curățire
pe cale chimică

Cluj (Kolozsvár), str. Hegedüs Sándor nr. 5.

Recomadă colorarea și curățirea
pe cale chimică a hainelor de
dame și bărbați, perdelelor, lu-
crurilor brodate și de mână etc.
În bucate gata sau desfăcute de-
olaltă, pe lângă o executare con-
științioasă și recunoscută de so-
lidă. Am introdus: desinfecțarea
și curățirea penelor, la caz de
urgență în timp de 12 ore. —
Comandele cu poșta conștiințioasă
și punctual. — Hainele de doliu
se execută cât se poate de repede.

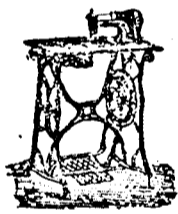
Du 1345

Ha 2186

F. HACK

mecanic

Sibiiu-Nagyszeben, Dragoner-wache nr. 2.
lângă WILHELM ANDREE.Execută toffelul de lucrări în branșă aceasta și anume:
mașini de cusut, biciclete, gramofone,
aparate cinematografice, aparate fotogra-
fice, instrumente speciale și brevetate, pre-
cum și introducerea curentului electric și
rețea telefonică.

Serviciu prompt și conștiințios. :: :: :: Prețuri ieftine.

CEL MAI MODERN INSTITUT TIPOGRAFIC
ROMÂNESC DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

SOCIETATE
PE ACȚIUNI

ARAD,

STR. ZRINYI
NRUL 1/a.Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și
patrie, ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de
tăiat și mașini de vărsat oțel, precum și cu cele mai
moderne litere, primește spre executare toffelul de opuri, re-
viste, fol, placate, registre, tipărituri pentru bănel
și societăți, precum și tipărituri advocatiale, inv-
tări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțul
funerale se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot
felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la
cele mai fine. — Executare promptă. — Prețuri moderate.